

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

Ὁ Στρίντμπεργ εἶναι ὁ ποιητής, τὸ ἀνήσυχο καὶ ἐπαναστατικὸ πνεῦμα, ποῦ συγκίνησαν περισσότερο τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς καὶ ἡ κατάπτωση τῆς σημερινῆς κοινωνίας, παρὰ ἡ ἐνδόμυχη φωνὴ τοῦ ποιητῆ ποῦ μᾶς καλεῖ στὸν κόσμον τῶν ὀνείρων. Εἶναι ὁ ποιητής ποῦ ἐχρησιμοποίησε τὴ δυνάμη του σ' ἓνα θετικὸν ἀγῶνα, σὲ μιὰ πολέμη τόσο ἀναγκαία γιὰ τὸν τόπον του.

Πολλές πικρίες δοκίμασε στὴ ζωὴ του, πολλές ἀπογοήτεψες καὶ ἓνας ἄτυχος γάμος του μάλιστα τὸν ἔκανε τόσο πολὺ νὰ μισήσει τὴ γυναῖκα. Σημάδια τῆς μεγάλης του αὐτῆς ἀποστροφῆς εἶναι τὸ ὑπέροχον δράμα του ἡ «Τζούλια» καὶ ὁ «Πατέρας», ποῦ παίχτηκε δῶ καὶ λίγες μέρες ἀπ' τὸν κ. Οἰκονόμου στὸ θέατρο τῆς Κυβέλης. Ἄν καὶ δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ κανένας σ' αὐτὰ τὴ μεγάλη ψυχολογικὴ παρατήρηση καὶ τὴ δυνάμη, δὲν πείθεται ὅμως πῶς ἡ ἀντίληψη τοῦ Στρίντμπεργ γιὰ τὴ γυναῖκα εἶναι σωστή. Εἶναι ἀντίληψη ἀτομικὴ, ἀντίληψη ἀποκλειστικὰ δική του, ἀντίληψη ποῦ ἐσχημάτισε ὕστερ' ἀπὸ τὸ χτύπημα τῆς καρδιάς του πάνω στὸ ἀμόνι τῆς ὀδύνης καὶ ὕστερ' ἀπὸ τόσες δοκιμασίες. Δὲ συλλογίστηκε ὅμως πῶς ἂν ἡ Ὀμφάλῃ εἶταν γυναῖκα ποῦ κρατοῦσε ἀλισοδεμένο τὸν μαγεμένο ἀπὸ τὴ δυνάμη της ἄντρα της, εἶταν τὸ ἴδιον καὶ ἡ Ἀριάδνη ποῦ σ' ἓνα βράχον τῆς Νάξου ἐκοίμιζε χρόνια στὸ παράπονον τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ τὴν πίκρα της γιὰ τὴ φριχτὴ ἐγκατάλειψή της ἀπὸ τὸν ἄπιστον ἐραστή. Τὴν ἀντίληψή του αὐτὴ θέλησε νὰ γενικοποιήσει μὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, γιὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ ἀκριβῶς ὁ ἄλλος μέγας τοῦ Σκανδιναυικοῦ Ἡρώου, ὁ Ίψεν, ἔγραφε τὴ «Νόρα» του γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὰ δικαιώματα τῆς ἐλεύτερης δράσης καὶ τοῦ ξεσκλαβωμοῦ τῆς γυναίκας. Ὁ «Πατέρας» τοῦ Στρίντμπεργ εἶναι ἓνας θράμβος. Γιὰ τὸ ἔργον δὲν μποροῦμε τώρα νὰ μιλήσουμε ἀναλυτικά. Φτάνει νὰ ξέρει κανεὶς πῶς σκιάζεται ἀπὸ τὸ σκοτάδι τοῦ δυνατώτερου μίσους τοῦ ποιητῆ γιὰ τὴ γυναῖκα καὶ στολιζεται ἀπὸ στιγμὲς ἐξαιρετικῆς δραματικῆς μεγαλωσύνης. Καὶ γιὰ τὴν ὑπόκριση τοῦ κ. Οἰκονόμου ἔπρεπε νὰ μιλήσει κανένας περισσότερο. Μὰ ὅλοι ξέρουν τὸ δυνατόν τεχνίτη, ποῦ καὶ ἡ παραμικρὴ κίνησι τοῦ χεριοῦ του πάνω στὴ σκηνή, εἶναι ἀποτέλεσμα μελέτης μεγάλης καὶ εὐσυνείδητης, γιὰ ν' ἀρκεστοῦν στὰ δυὸ τοῦτα λόγια : «Ὁ Οἰκονόμου σὰν παίξει δὲν περιορίζεται στὸν κύκλον τῆς ἀπλῆς ἀπόδοσης, ἢ ἔστω καὶ τῆς δυνατῆς ἀκόμα, μὰ ἐχτείνεται ὡς τὰ ὄρια τῆς ὑψηλῆς δημιουργίας». Εἶναι δημιουργός. Μπαίνει μέσα στὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέα καὶ ψυχολογεῖ στὸ ρόλον του καὶ τὴν ἐλάχιστη λέξιν ποῦ θὰ πεῖ. Καὶ τοῦ χρωστοῦμε μιὰ μεγάλη εὐγνωμοσύνη, ποῦ ἂν καὶ τόσο σπάνια, μᾶς χαρίζει κάποτε τέτοιες στιγμὲς καὶ δίνει κάποιον κίνημα ζωῆς στὸ Ἑλληνικὸ θέατρο, ἀνεβάζοντας ἔργα παρόμοια : στὸ Ἑλληνικὸ θέατρο, ποῦ βασιλεύει ἡ ἀτονία ποῦ δημιούργησε ἡ ἐπικράτησι τῆς Γαλλικῆς Comédie.